

28.02.2013

Årsrapport

Riksmekleren 2012

Riksmekleren

Skrevet av: Administrasjonssjef Bent Syver Halden

Innholdsfortegnelse

1. OM MEKLINGSINSTITUSJONEN I NORGE.....	3
Fredsplikt.....	3
Interessetvister	3
Frister.....	3
<i>Arbeidstvistloven</i>	3
<i>Tjenestetvistloven</i>	3
2. OM RIKSMEKLEREN.....	4
2.1 Generelt om institusjonen	4
2.2 Institusjonens oppgaver	4
3. BEMANNING	5
3.1 Riksmeklerens kontor.....	5
3.1 Kretsmeklere.....	5
3. 2 Særskilt oppnevnte meklere.....	6
3. Meklingsarbeidet i 2012	6
3.1 Riksmeklinger	6
3.2 Kretsmeklinger.....	8
3.3 Lønnsoppgjør.....	8
4. REGNSKAP 2012	9
5. ADMINISTRATIVE FORHOLD	10
5.1 Integrering/inkludering av personer med innvandrerbakgrunn	10
5.2 Læringer	10
5.3 Inkluderende arbeidsliv	10
5.4 Tilgjengeliggjøring av offentlige data	10
5.5 Informasjon	10
5.6 Brukerundersøkelser	10
5.7 Intervjuer, foredrag og seminar.....	10
5.8 Årlig seminar	11
5.9 Markering av institusjonens 100-års jubileum	11
5.10 Miljø.....	11

1. OM MEKLINGSINSTITUSJONEN I NORGE

Meklingsordningen i Norge ble etablert ved den første arbeidstvistloven av 1916 og hovedtrekkene i meklingsinstitusjonen og meklingsordningen har vært lite endret siden.

Dagens meklingsinstitusjon er opprettet med hjemmel i lov 5. mai 1927 nr. 5 om arbeidstvister (arbeidstvistloven). Ny arbeidstvistlov er vedtatt med virkning fra 1. mars 2012, lov 27. januar 2012 nr. 9. Lovens hovedinnhold når det gjelder meklingsarbeidet er lite endret, men lovbestemmelsene er tydeliggjort og saksgang er modernisert. Navnet på institusjonen ble endret fra Riksmeglingsmannen til Riksmekleren. Tilsvarende ble tittelen Riksmeglingsmann endret til Riksmekler.

Fredsplikt

De grunnleggende spillereglene for partene i tariffoppgjørene finnes i arbeidstvistloven og i tjenestetvistloven. Tjenestetvistloven dekker statsforvaltningen mens arbeidstvistloven dekker hele arbeidsmarkedet ellers. Begge lovene har 2 viktige grunnregler:

- Det skal være arbeidsfred så lenge tariffavtalen gjelder. Det betyr at arbeidskamp (streik eller lockout) først kan iverksettes etter at tariffavtalen er utløpt.
- Konflikter kan ikke starte uten at mekling først er gjennomført.

Interessetvister

Meklingsinstitusjonen behandler kun interessekonflikter, dvs. tvister om hvordan lønn og andre arbeidsvilkår skal reguleres i en framtidig tariffavtale. Skal mekling lykkes må begge parter akseptere meklingsforslaget. Mislykkes meklingen har mekleren ingen sanksjoner ovenfor partene.

Rettstvistene, dvs. juridiske tvister om innholdet i en tariffavtale som er inngått, behandles av Arbeidsretten.

Frister

Arbeidstvistloven

For å kunne starte en arbeidskamp må konfliktvarsel sendes motparten. Som regel er det arbeidstakersiden som varsler plassoppsigelse. Slikt varsel må også sendes til meklingsinstitusjonen. I følge arbeidstvistloven må Riksmekleren i løpet av 2 dager ta standpunkt til om man vil legge ned foreløpig forbud mot arbeidsstans. Et slikt forbud nedlegges hvis Riksmekleren antar at «arbeidsstansen enten på grunn av bedriftens art eller på grunn av sitt omfang vil medføre skade for allmenne interesser». Praksis er at forbud nedlegges ved konflikter knyttet til landsdekkende tariffavtaler.

Etter at midlertidig forbud mot arbeidsstans er nedlagt sier arbeidstvistloven at meklingen må pågå i minst 10 dager før en av partene kan kreve den brutt. Deretter har mekleren 4 dager til å avslutte meklingen. Dette betyr at det minst vil gå 14 dager fra det midlertidige forbudet mot arbeidsstans til en konflikt kan bryte ut.

Tjenestetvistloven

I følge tjenestetvistloven, som gjelder for statsforvaltningen, kan ikke arbeidskamp iverksettes så lenge mekling pågår. Her har Riksmekleren inntil 14 dager på seg fra man orienteres om forhandlingsbrudd til meklingen starter. Deretter må meklingen pågå i minst 14 dager før en av partene kan kreve den avbrutt. Etter meklingsbrudd har mekleren ytterligere 7 dager på seg til konflikt kan iverksettes. Ved nedleggelse av midlertidig forbud mot arbeidsstans i kommunesektoren kan Riksmekleren beslutte at fristene i tjenestetvistloven og ikke arbeidstvistloven skal gjelde for meklingen.

2. OM RIKSMEKLEREN

2.1 Generelt om institusjonen

Meklingsinstitusjonen er en faglig uavhengig institusjon som administrativt hører under Arbeidsdepartementet. At institusjonen er faglig uavhengig, innebærer at hverken Regjeringen eller organisasjonene i arbeidslivet kan instruere Riksmekleren. Institusjonen er imidlertid helt avhengig av tillitt både hos styresmaktene og hos partene i arbeidslivet.

På bakgrunn av Stortingets behandling av Prop. 1 S fra Arbeidsdepartementet utarbeider departementet tildelingsbrev som gir de økonomiske rammene for Riksmekleren og en nærmere beskrivelse av bevilgningsmessige forutsetninger, institusjonens oppgaver samt rapporteringskrav. Virksomheten ledes av Riksmekleren, som oppnevnes av Regjeringen for 3 år. Institusjonen har sitt kontor i Grensen 3, Oslo.

2.2 Institusjonens oppgaver

Institusjonens oppgave er å mekle i interessetvister mellom partene i arbeidslivet, dvs. tvister om opprettelse eller revisjon av tariffavtaler. Hovedformålet er å hjelpe partene til å unngå konflikt og dermed bevare arbeidsfreden.

I forhold til partene må mekleren både i prinsippet og i praksis være helt nøytral. Partene er likeverdige, og ingen må få noen fordel framfor andre. Meklingsmøtene skal, etter ordlyden i loven, «holdes for lukkede dører».

Tariffavtalene i Norge er vanligvis to-årige, med adgang til regulering av de økonomiske forhold i mellomåret.

Det foregår meklinger hele året, men antallet varierer betydelig mellom år med mellomoppgjør og år med hovedoppgjør. Dette henger sammen med at i privat sektor er mellomoppgjørene sterkere samordnet enn i hovedoppgjørene. For eksempel foregår mellomoppgjørene nesten alltid mellom hovedorganisasjonene, mens hovedoppgjøret oftest foregår på forbundsnivå.

I offentlig forvaltning er oppgjørene alltid samordnet, og det vil i etterkant normalt være lokale forhandlinger uten konfliktrett, men innenfor sentralt avtalte rammer.

I et hovedoppgjør vil, i tillegg til økonomiske spørsmål, både fellesbestemmelser og forhandlingsbestemmelser være oppe til revisjon. I et mellomoppgjør er det i hovedsak kun de økonomiske bestemmelser som revideres.

I Norge kan antall landsomfattende tariffavtaler anslås til mellom 600 og 700. De fleste i privat sektor.

Riksmeklinger, dvs. meklinger knyttet til landsomfattende tariffavtaler der det legges ned forbud mot arbeidsstans, utgjør normalt hoveddelen av institusjonens arbeid. I mange meklingsaker er det flere parter på arbeidstakersiden med i realiteten likelydende tariffavtaler som skal revideres. Eksempler på dette finner vi i offentlig forvaltning og for offentlige foretak, men også i tariffområder i privat sektor hvor for eksempel LO- og YS-forbund samtidig er parter.

Kretsmeklinger er et viktig arbeidsområde for Riksmekleren. I det alt vesentligste dreier dette seg om krav om oppretting av tariffavtaler som ikke er organisert i en arbeidsgiverorganisasjon.

3. BEMANNING

Tabell 3.0 - Bemanning

	Menn	Kvinner	Sum
Riksmekler	-	1	1
Administrasjon	-	1	1
Kretsmeklere	4	2	6
Særskilt oppnevnte meklere	4	6	10
Sum	8	10	18
%	44 %	56 %	100 %

3.1 Riksmeklerens kontor

Riksmekler

I statsråd 24. august 2012 ble Kari Gjestebø beskikket som Riksmekler for en ny treårsperiode, fra 01.09.12-31.08.15.

Riksmeklerens faste stedfortreder

I statsråd 24. august 2012 ble Nils Dalseide beskikket som fast stedfortreder for Riksmekleren for perioden 01.09.12-31.08.15.

Administrasjon

- Anne Kjuus Brænden

I hektiske meklingsperioder benyttes i tillegg deltidsengasjerte sekretærer.

3.1 Kretsmeklere

Det oppnevnes meklere for bestemte kretser. Kretsmeklerne mekler i lokale kretser, dvs. tvister om opprettelse av tariffavtale og hvor det ikke legges ned midlertidig forbud mot arbeidsstans. Samtlige meklere oppnevnes for en periode på 3 år. I statsråd 15. juni 2012 ble 6 kretsmeklere oppnevnt for perioden 01.07.12-30.06.15. Samtlige har vært meklere i den foregående treårsperioden.

- Nils Dalseide, Sørenskriver, Elverum
Kretsmekler Østlandet krets (Oslo, Akershus, Buskerud, Østfold, Hedmark og Oppland)
- Inger Tellefsen, Konsulent, Oslo
Kretsmekler Østlandet krets (Oslo, Akershus, Buskerud, Østfold, Hedmark og Oppland)
- Reidun Wallevik, Lagmann, Skien
Kretsmekler Sørlandet krets (Vestfold, Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder)
- Daniel Lunde, Lagdommer, Bergen
Kretsmekler Vestlandet krets (Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane)
- Mats Stensrud, Lagdommer, Trondheim
Kretsmekler Trøndelag krets (Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag)
- Dag Nafstad, Lagmann, Tromsø
Kretsmekler Nord-Norge krets (Nordland, Troms og Finnmark)

Kretsmeklerne mottar en mindre fast godtgjøring og godtgjøring for den tiden de faktisk er engasjert i meklinger.

3. 2 Særskilt oppnevnte meklere

Arbeidstvistloven åpner for at det kan oppnevnes særskilte meklere for bestemte saker eller tidsrom. I statsråd 2. mars 2012 ble 11 særskilte meklere oppnevnt, med en funksjonstid på 2 år. Senere er dette antallet justert til 10. Antall særskilte meklere er etter dette styrket med 2 personer.

Særskilt oppnevnte meklere sammen med kretsmeklerne, mekler i tvister på nasjonalt nivå for å unngå at det blir for lang ventetid i meklingsinstitusjonen.

- Wenche Elizabeth Arntzen, Tingrettsdommer, Oslo
- Geir Engebretsen, Sorenskriver, Oslo
- Nils-Henrik Mørch von der Fehr, Professor, Oslo (ny)
- Anne Cathrine Frøstrup, Kartverkssjef, Hønefoss
- Inger-Marie Landfald, Tingrettsdommer, Sarpsborg
- Carl Petter Martinsen, Lagdommer, Bergen
- Inger-Johanne Sletner, Siviløkonom, Jar (ny)
- Merete Smith, Generalsekretær, Oslo
- Elisabeth Stenwig, Advokat, Oslo
- Dag Stousland, Lagdommer, Oslo

Særskilt oppnevnte meklere har kun godtgjøring for den tid de faktisk er engasjert i meklinger.

3. Meklingsarbeidet i 2012

3.1 Riksmeklinger

2012 var et år med hovedoppgjør og meklingsinstitusjonen har ferdigbehandlet 91 saker. Ved forrige hovedoppgjør i 2010 var antall saker 97, mens antall saker i 2011 var 28.

I 17 av sakene (13 i 2010) førte ikke meklingen fram og endte med konflikt. I 42 saker (62 i 2010) ble det framsatte meklingsforslaget vedtatt. I 7 saker (også 7 i 2010) ble saken enten trukket tilbake eller løst ved forhandlinger før eller under mekling.

Ved utløpet av året var det 1 sak hvor det var meldt om plassoppsigelse, men hvor meklingen ikke var påbegynt.

I Meklingsregisteret på hjemmesiden til Riksmekleren (www.riksmekleren.no) er det gitt en detaljert dokumentasjon av alle riksmeklinger i 2012.

Tabell 3.1.1 - Oversikt over riksmeklinger siste 10 år (2003-2012)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Forhandlingsløsning/trukket tilbake før mekling	1	6		14	3	4		7	3	7
Forhandlingsløsning under/etter mekling	2	10	1	5	3	6	11	15	7*	23
Meklingsløsning Framsatt framlegg vedtatt/til avstemming	23	88	10	84	9	24	21	62	16	42
Mekling avsluttet uten resultat - <i>Konflikt</i>	1	22	2	14	1	9	1	13	1**	17
Mekling avsluttet uten resultat - <i>Ingen konflikt</i>			1		1				1	2
Ferdig behandlet saker i alt	27	126	14	117	17	43	33	97	28	91
<i>Under behandling</i>	3	3				2				

* 2011-2014 Tariffavtale som følger svensk rett - Medlingsinstituttet Stockholm

** 2011-2013 Streik iverksatt 20.05.2011. Avsluttet 22.05.2011.

Tabell 3.1.2 - Oversikt over rikskonflikter siste 10 år (2003-2012)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Forhandlingsløsning		16		9		4		1	1	
Ny mekling Framsatt framlegg vedtatt/til avstemming		1	1	3	1	5		10		11
Lønnsnemnd		3	2	3			1	2		6
Fremdeles konflikt		2	1							
Sum konflikter		22	4	15	1	9	1	13	1	17
- <i>Konflikt fra året før</i>			2	1						
- <i>Konflikt etter mekling uten resultat</i>	1	18	2	14	1	9		13		17
- <i>Konflikt etter nedstemt framlegg</i>		4								

3.2 Kretsmeklinger

I tabell 3.2 er det gitt en oversikt over kretssaker siste 10 år. Som det fremgår av tabellen falt antall kretssaker i 2004 og 2005 til ca 90 mot rundt 140 i tidligere år. I 2006, 2007 og 2008 var det en ytterligere nedgang i antall saker. I 2009, 2010 og 2011 har det vært om lag 50 saker hvert år. I 2012 ble det behandlet 31 saker noe som er på nivå med 2008.

De fleste saker løses før de kommer til mekling. I 2012 endte 3 saker med konflikt.

Tabell 3.2 - Oversikt over kretsmeklinger siste 10 år (2003-2012)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Trukket tilbake/satt på vent før mekling	49	22	31	29	18	7	16	16	8	8
Forhandlingsløsning før mekling	54	15	35	16	20	2	22	9	21	5
Forhandlingsløsning under/etter mekling	15	25	13	16	14	8	12	13	14	7
Meklingsløsning Framsatt framlegg vedtatt/til avstemming			4	4			1			3
Mekling avsluttet uten resultat - <i>Konflikt</i>	4			2	3	2	1	4		3
Mekling avsluttet uten resultat - <i>Ingen konflikt</i>	14	28	5	12	6	10	1	8	4	5
Ferdig behandlede saker i alt	136	90	88	79	61	29	53	50	47	31
<i>Under behandling</i>	<i>1</i>	<i>4</i>	<i>13</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>10</i>	<i>7</i>		<i>12</i>	<i>7</i>

3.3 Lønnsoppgjør

I rapportene fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene blir det hvert år laget en oversikt over hovedtrekkene i lønnsoppgjørene.

For mer informasjon, se lenke under.

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/ad/tema/arbeidsmarkedspolitik/inntekstpolitikk/tbu.html?id=439434>

4. REGNSKAP 2012

Under kap. 0648 Arbeidsretten, meklingsinstitusjonen m.m., post 01 Driftsutgifter, ble 7,7 mill. kroner stilt til disposisjon for Riksmekleren i 2012. I forhold til budsjett 2011, er bevilgningen justert på grunnlag av innspill fra Riksmekleren samt årlig lønns- og prisvekst.

Instruks for økonomiforvaltning, som ble fastsatt i desember 2007, er grunnlaget for økonomistyringen av institusjonen. Det legges vekt på å ha en nøktern ressursbruk. Institusjonen har helkundeavtale med Direktoratet for økonomistyring (DFØ).

Regnskapet for 2012 er avlagt med bruk av kontantprinsippet i staten.

Tabell 4.0 - Regnskap 2012

Kap. 0648 post 01 - Driftsutgifter (Tall i 1000)	Regnskap 31.12.2012	Budsjett 2012	Avvik
01.11 Faste stillinger	2 175	2 200	-25
01.12 Ekstrahjelp	506	354	152
01.13 Deltidsstillinger mm	1 304	900	404
01.18 Arbeidsgiveravgift	562	486	76
SUM LØNNSKOSTNADER	4 547	3 940	607
01.21 Maskiner, inventar og utstyr	34	20	14
01.22 Forbruksmateriell	129	80	49
01.23 Reiseutgifter m.m	477	400	77
01.24 Kontortjenester m.m	110	110	0
01.25 Konsulent tjenester	29	50	-21
01.26 Service/vedlikehold	145	100	45
01.27 Vedlikehold, drift maskiner/ utstyr	100	100	0
01.28 Vedlikehold bygg og anlegg	17	-	17
01.29 Bygningers drift, lokalleie	2 317	2 300	17
SUM KJØP VARER OG TJENESTER	3 358	3 160	198
SUM KOSTNADER	7 905	7 100	805
Refusjon sykepengar	-4	-	-4
Bevilgning, tildelingsbrev	7 695	7 100	595
RESULTAT, merforbruk	206	-	206

Til driften av Riksmekleren for 2012 ble det gjennom tildelingsbrevet av 30. januar 2012 samt gjennom et supplerende tildelingsbrev høsten 2012, totalt bevilget kr 7 695 000,-.

Regnskapstallene for 2012 viser et forbruk på kr 7 905 000,-.

Merforbruket knytter seg bl.a. til økt sekretariatsbistand i forbindelse med meklinger og ferier, videre økt meklerbistand og reiseutgifter. Enkelte kretssaker med konflikt har i år vært meget krevende og langvarige.

Det ble videre nødvendig å anskaffe nytt sentralbord i 2012 - noe som ikke var budsjettet.

5. ADMINISTRATIVE FORHOLD

Riksmekleren og Arbeidsretten er to små institusjoner som er lokalisert i samme kontorbygg og som er underlagt samme departement, Arbeidsdepartementet. I 2007 ble det startet opp et samarbeid på det administrative området. Samarbeidet er utvidet de senere år og institusjonene samarbeider nært på flere administrative områder som lokaler, renhold, telefoni og IT. Videre samarbeides det når det gjelder det praktiske arbeidet i forbindelse med ferie og annet fravær.

5.1 Integrering/inkludering av personer med innvandrerbakgrunn

Det er ikke foretatt rekruttering av medarbeidere ved Riksmekleren i 2012.

5.2 Læringer

Med 2 faste årsverk anses ikke Riksmekleren egnet som opplæringssted for læringer.

5.3 Inkluderende arbeidsliv

Riksmekleren følger IA-avtalens regelverk. Arbeidsdepartementet er tillagt oppfølgingsansvaret i forhold til avtalen.

5.4 Tilgjengeliggjøring av offentlige data

Riksmekleren mекler i interessetvister og alt underlagsmateriale som blir benyttet under meking er taushetsbelagt informasjon. Riksmekleren har derfor ikke tilgang på data som kan tilgjengeliggjøres utover det som offentliggjøres løpende på Riksmeklerens internettside (www.riksmekleren.no). I Meklingsregisteret på hjemmesiden er det gitt en detaljert dokumentasjon av alle riksmeklinger.

5.5 Informasjon

På våre internettsider (www.riksmekleren.no) publiseres løpende informasjon om meklingsvirksomheten med nøkkelinformasjon om hver mekingssak inkludert meklerens forslag. I tillegg er det publisert generelt informasjonsmateriell om meklingsprosessen til pressen. Det har videre vært behov for å informere utenlandske eiere/delegasjonsdeltakere om norsk lovgivning og praksis når det gjelder meklingsarbeid. Det er derfor også utarbeidet informasjonsmateriell på engelsk.

Internettsidene er til stor nytte som informasjonskanal ovenfor interessenter (medier, organisasjoner og myndigheter) og som internt arkivsystem. Brukerinteressen spiller intensiteten i meklingsarbeidet. Antall besøkende på hjemmesiden er periodevis meget stor.

5.6 Brukerundersøkelser

Riksmekleren har ikke gjennomført brukerundersøkelser i 2012. I forbindelse med markeringen av institusjonens 100-års jubileum kan det være aktuelt med analyse og forskning på brukere og brukertilfredshet.

5.7 Intervjuer, foredrag og seminar

Riksmekleren har også i 2012 holdt flere foredrag om institusjonens arbeidsoppgaver og funksjon. Hun blir jevnlig kontaktet av fagblader, tidsskrifter og aviser for å informere eller kommentere. Flere av de utnevnte meklerne er også aktive med forelesninger og kommentarer.

Det legges vekt på å være imøtekomende overfor henvendelser om besøk, intervjuer eller foredrag fordi slike aktiviteter er en viktig del av arbeidet med å spre forståelse for og informasjon om tariffforhold og meklingsarbeid.

5.8 Årlig seminar

Også i 2012 har meklerne vært samlet til et todagers seminar med evaluering av arbeidet, interne diskusjoner og med bidrag fra eksterne foredragsholdere.

5.9 Markering av institusjonens 100-års jubileum

Riksmekleren som institusjon er 100 år i 2016. I den anledning er det startet opp et arbeid for å forberede denne markeringen. I 2012 er det etablert en egen arbeidsgruppe ledet av Arbeidsdepartementet. Arbeidsgruppen forøvrig består av representanter fra organisasjonene samt Riksmekleren.

5.10 Miljø

Riksmekleren er opptatt av å integrere miljøhensyn i driften av institusjonen.

Tiltak	
Renhold	Det blir krevd bruk av miljøvennlige produkter.
Innkjøp	Leverandør med miljøprofil skal velges der det er mulig.
Papirforbruk	Standard tosidig utskrift i s/h.
Avfall	Institusjonen benytter gårdeiers rutiner for kildesortering.